

HRVATSKA DANAS

USB LIJEPA NAŠA: PER ASPERAM AD
ASTRA

AKTUALNO

HRVATSKA

INOZEMSTVO

SPORT

TECH-SCI

GOSPODARSTVO

ŽIVOT I ZABAVA

KOLUMNE

PRETRAŽI ...

HOME

KOLUMNE

Česi i Slovaci u Hrvatskoj (3): Kulturom i manjinskim organiziranjem za očuvanje jezika i tradicije

TOPICS: Česi I Slovaci Kultura

Dožinky, žetvene svečanosti češke manjine, u Velikim Zdencima 2006., početak povorke s hrvatskom i češkom zastavom

POSTED BY: HRVATSKA DANAS 30. RUJNA 2020.

Piše: Neven Pavelić

Česi i Slovaci se kao manjine navode i u hrvatskom Ustavu,

PODRŽITE NAS NA FACEBOOKU

HrvatskaDanas

44.774 sviđa mi se

Sviđa mi se stranica

NOVE OBJAVE

Česi i Slovaci u Hrvatskoj (3): Kulturom i manjinskim organiziranjem za očuvanje jezika i tradicije

Gordan Jandroković završio je u samoizolaciji

8 razloga zbog kojih će vas žena prevariti u današnja vremena

Lučko: U kanalu kraj ceste našli tijelo žene, policija sumnja da ju je udario vozač koji je pobjegao

Objavio fotku bijele Nutelle i uzbunio web: Želimo je kušati!!!

imaju svoja manjinska vijeća i predstavnike, te zajedničkog saborskog zastupnika Vladimira Bileka, kojeg biraju s manjinske liste.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine u Hrvatskoj živi 9641 stanovnik češke nacionalnosti. Savez Čeha će iduće godine slaviti svoju 100. godišnjicu.

Savez Čeha u RH

„Savez Čeha u Republici Hrvatskoj je nepolitička organizacija dobrovoljno udruženih manjinskih udruga – čeških beseda, škola, klubova i institucija – pripadnika češke manjine, a njihova je aktivnost usmjerena na kulturu, školstvo, umjetnost, znanost i sport. U usporedbi s češkom manjinom u drugim zemljama, Česi u Hrvatskoj su veoma dobro organizirani“, kaže Ana-Maria Štruml-Tuček, predsjednica Saveza.

Ističe da su to su mnogo puta konstatirali članovi delegacija iz Češke Republike, koji su posljednjih godina posjećivali područja u kojima žive Česi.

Djelatnost češke manjine u Hrvatskoj financijski pomaže hrvatski državni proračun, te lokalna i regionalna samouprava. Na razini općinske, gradske i županijske samouprave pripadnici manjine biraju vijeća ili predstavnike češke nacionalne manjine. Od godine 2006. postoji i Koordinacija čeških manjinskih vijeća i predstavnika. Neki gradovi imaju zamjenike gradonačelnika, a županije dožupana iz redova češke manjine.

„Češke besede su udruge građana u kojima Česi na području Hrvatske čuvaju svoj jezik i kulturu. Prve su češke besede osnovane u velikim gradovima – u Zagrebu (1874.), u Dubrovniku (1899.), najviše udruga djeluje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, a one su većinom osnovane početkom 20. stoljeća.

KOLUMNNE

30. RUJNA 2020.

Česi i Slovaci u Hrvatskoj (3): Kulturom i

manjinskim organiziranjem za očuvanje jezika i tradicije

Prema broju članova, njihovu interesu i tradiciji, kulturna je aktivnost društava vrlo raznolika. Najomiljenije su plesne skupine koje izvode koreografski obrađen folklor. Najbrojnije su pjevačke skupine. U zadnje vrijeme se pripadnice češke manjine rado sastaju u kreativnim sekcijama i izrađuju rukotvorine. Brojni su i puhački orkestri i kazališne družine. Češko amatersko kazalište igra se u Hrvatskoj već preko 120 godina. Neke besede i škole imaju i lutkarska kazališta. Svoje specijalizirane, stručne interese razvijaju pripadnici manjine i u klubovima: likovni umjetnici imaju klub KV, a pisci Klub pisaca. Radio klub Jan Hus spada među najtrofejnije udruge tehničke kulture u daruvarskom kraju, objašnjava Štruml-Tuček.

Dožínke su najveća folklorna smotra Čeha u Hrvatskoj. Održavaju se svake druge godine na drugom mjestu a u njima sudjeluju sve češke besede u Hrvatskoj.

„To je proslava završetka žetve i izraz radosti seljaka, koji je spremio svoju ljetinu. Prvi put Dožínke su održane 1925. godine u Daruvaru, gdje su domoljubno orijentirani pripadnici manjine nastojali među svojim zemljacima propagirati češke narodne nošnje, plesove, običaje. U početku su ovdašnje Dožínke imale i sokolske elemente, a danas je to prekrasna dvodnevna manifestacija s čitavom lepezom događaja, s izložbama, prezentacijama i bogatim folklornim programom. Najdojmljivija je žetvena povorka svih Čeških beseda u nošnjama, koji počinje alegorijskim kolima, bogato ukrašenima žitom, s prikazima čitavog postupka nastajanja kruha. Posjet Dožínkama je jedinstvena prilika za upoznavanje s ljepotom i bogatstvom čeških narodnih nošnji. Osim originalnih kyjovskih nošnji u

kakvima nastupaju članovi besede Međurić i Zagrepčani, valaškim nošnjama češke besede Kaptol, dežanovačkih chodskih nošnji i južno-čeških nošnji daruvarske Holubičke, većina ostalih manjinskih skupina pleše u stiliziranim češkim narodnim nošnjama“, objašnjava Štruml-Tuček.

Smotre saveza Čeha

Kazališna smotra – dvodnevna smotra manjinskih kazališnih družina održava se u Ljudevit Selu, gdje je 1890. godine odigrana prva predstava na češkom jeziku.

Smotra češke dječje pjesme – održava se svake druge godine u Končanici.

Naše jaro (Naše proljeće) – smotra učenika čeških škola, učenika izborne nastave češkog jezika i udruga iz cijele Hrvatske sastoji se od smotre folklora, smotre kazališnih igrokaza, lutkarskog kazališta, recitacija, likovnog i literarnog natjecanja te dodjele priznanja najuspješnijim učenicima.

Smotra puhačkih orkestara – manifestacija pod vedrim nebom sa zajedničkim koncertom svih manjinskih puhačkih orkestara.

Etno dan

Dožínky – najznačajnija folklorna manifestacija Čeha u Hrvatskoj

Dani češke kulture – prezentacija češke kulture, literature, običaja i gastronomije u sjedištu čeških beseda.

Krajanské zpěvánky – smotra pjevačkih skupina u nekoliko manjinskih udruga.

Smotra malih glazbenih sastava

Simpozij o češkom jeziku – organizira se od 2012. godine.

Vonička – folklorna smotra u Daruvaru, koja se održava u godinama u kojima se ne održavaju žetvene svečanosti.

Novinsko izdavačka ustanova Jednota, koju je osnovao Savez Čeha, usmjerena je na promicanje češke pisane riječi u Hrvatskoj. Osim istoimenog tjednika – zrcala svih manjinskih događaja – koji izlazi od 1946. godine i nastavlja tradiciju novina Jugoslávští Čechoslováci koje su u Daruvaru izlazile od 1922. godine, NIU Jednota izdaje mjesečnik Dětský koutek (Dječji kutak), godišnjak Český lidový kalendář (Češki pučki kalendar) i publicistički časopis Přehled (Pregled).

Jednota sustavno skrbi o prezentaciji manjinske literature i istraživačkog rada – svake godine objavljuje jedan do dva naslova. Poseban, zahtjevan, program posvećen je radu na originalnim udžbenicima za nastavu češkog jezika u češkim školama u Hrvatskoj i njihovo objavljivanje, kao i prijevode hrvatskih udžbenika za ostale školske predmete.

„Radio Daruvar od 1968. godine svakodnevno emitira program na češkom jeziku. Hrvatska televizija objavljuje priloge o češkoj manjini u magazinu Prizma i u dokumentarnom programu Manjinski mozaik. I mnogi drugi elektronički mediji u Hrvatskoj emitiraju programe o češkoj nacionalnoj manjini“, navodi Štruml-Tuček.

U mreži osnovnih škola RH su i dvije matične češke osnovne škole: ČOŠ Jana Amosa Komenskoga u Daruvaru (s područnim školama u Doljanima, Donjim Sređanima, Gornjem Daruvaru i Ljudevit Selu) i ČOŠ Josipa Ružičke u Končanici (s područnom školom u Daruvarskom Brestovcu). Češka područna škola hrvatske osnovne škole je i u Ivanovu Selu na grubišnopoljskom području. Nastava se odvija prema posebnim nastavnim osnovama na češkom jeziku i u okviru važećeg hrvatskog kurikulumu proširenog izučavanjem čeških povijesnih, društvenih i kulturnih realija i četiri sata predmeta češki jezik.

„U navedenim školama sa zavidnim rezultatima djeluje niz sekcija slobodnih aktivnosti i razvija se bogata izvannastavna i izvanškolska djelatnost. Svi učenici sedmih razreda već preko pedeset godina tijekom ljetnih praznika idu na tjedno putovanje u Češku republiku“, kaže Štruml-Tuček.

U Daruvaru djeluje Češki dječji vrtić Ferda Mravenec, a još jedan češki vrtić radi u Končanici.

U daruvarskoj Gimnaziji zainteresirani učenici mogu nastaviti učiti češki jezik dvojezično prema modelu B. Iz predmeta češki jezik mogu i maturirati. Od 1922. godine djeluje Češka dopunska škola Češke besede Zagreb.

Na dvadesetak mjesta u hrvatskim školama organizirana je nastava češkog jezika i kulture prema modelu C.

Pri Ministarstvu znanosti i obrazovanja djeluje savjetnica za češke škole i nastavu češkog jezika. Tečajeve češkog jezika organiziraju i neke češke besede.

„Od izvornih običaja, koje su hrvatski Česi u Slavoniju donijeli iz svoje stare domovine najatraktivnije su maškare, odnosno mesopusni običaji s brižljivo pripremljenim maskama i

koreografijom, koje su sačuvane u Končanici. Pokladne povorke i zabave u modernijem obliku priređuju gotovo sve manjinske udruge. Jedinствен uskršni običaj zvan „škrebetanje“ (čegrtanje) održavaju djeca u Međuriću – obilaze selo sa svojim „instrumentima“ – čegrtaljkama, škrebetaljkama, klepetaljkama.

Svibanjski običaji, među koje spada postavljanje „majki“ (svibanjskih stabalaca) slobodnim djevojkama i povorka selom s večernjom svirkom, održavaju se u Hercegovcu. Visoka majska stabla u središtu sela svečano se podižu i sijeku i u drugim mjestima u kojima žive Česi (Gornji Daruvar, Međurić, Ljudevit Selo, Treglava, Rijeka...), ističe štruml-Tuček.

Djelovanje Slovaka

Prema posljednjem popisu stanovništva, Slovaka ima samo 4712, a sto godina ranije bilo ih je 17.342. Uz sličnost slovačkog i hrvatskog jezika, asimilaciji pridonosi i to što slovačka manjina ne živi na jednom jedinstvenom području kao što je to slučaj s češkom manjinom, nego po cijeloj Hrvatskoj.

Kako bi se spriječila daljnja asimilacija, u posljednjih desetak godina osnovano je 15 ogranaka Matice slovačke, više kulturnih i umjetničkih društava te Savez Slovaka kao krovna organizacija sa sjedištem u Našicama. Savez izdaje mjesečnik Pramen (Izvor), a očuvanju manjinske kulture pridonose i radijske emisije u Našicama, Osijeku i Iloku, slovačke knjižnice kao i studiji slovakistike u Zagrebu i Osijeku.

Nastankom Republike Hrvatske, predstavnici slovačkih društava donijeli su odluku o izlasku iz Saveza Čeha i Slovaka i 14. lipnja 1992. osnovali vlastitu društvenu organizaciju pod nazivom Matica slovačka u Republici Hrvatskoj – danas Savez Slovaka.

Matica je sebi zadala ulogu očuvati slovačku obitelj, njezinu samosvijest i identitet, uključivati pripadnike slovačke nacionalne manjine u rad svojih odbora, otvoriti odgojno-obrazovni centar, njegovati materinji jezik i slovačku beletristiku u školama, razvijati izdavačku djelatnost, radio, folklorne festivale, skrbiti se za političku zastupljenost predstavnika slovačke nacionalne manjine na lokalnoj i državnoj razini, stoji na njihovoj službenoj stranici.

Foto: Matica slovačka Lipovljani, etno kuća

Matica slovačka u Hrvatskoj 1998. godine mijenja naziv u Savez Slovaka. Savez je „krovna udruga“ petnaest Matica slovačkih: MS Rijeka, MS Zagreb, MS Lipovljani, MS Međurić, MS Miljevci, MS Jakšić, MS Zokov Gaj, MS Markovac, MS Jelisavac, MS Josipovac, MS Jurjevac, MS Osijek, MS Soljani, MS Ilok i MS Radoš.

Savez koordinira i brine o: kulturnom amaterizmu, kulturnim manifestacijama (u vlastitoj organizaciji: Dječja smotra slovačkog folkloru u RH, Odrasla smotra slovačkog folkloru u RH, Festival slovačke pjesme i glazbe u RH „Keđ sa ruža rozvijala“), izdavaštvu, informiranju (mjesečnik Prameň), školstvu i mnogim drugim aktivnostima.

Radio Našice, Osijek, Ilok, Slatina i Đakovo informiraju jednom tjedno u emisijama na slovačkom jeziku o saveznim aktivnostima, a tu su i tjedne emisije na HRT. Sjedište Saveza je u Našicama, u kojem djeluje Središnja knjižnica Slovaka u RH pri Hrvatskoj narodnoj knjižnici i čitaonici Našice i Slovački centar za kulturu Našice, kojeg je Savez osnovao 2010. godine.

Aktivnošću svojih udruga, iako malobrojni, Slovaci pokazuju velik interes za očuvanje identiteta i manjinske kulture. Danas je najviše Slovaka u selima oko Našica – Jelisavcu, Markovcu, Zokovu Gaju i Miljevcima, dok se u okolici Đakova ističu Josipovac i Jurjevac.

„U tim selima održavaju se folklorne svečanosti, a slovački jezik čuva se i u školama. Prva zbirka dječjih pjesama i proze »Kvapky« (Kapljice) objavljena je 2003., a godinu kasnije i »Túžby« (Čežnje), prva zbirka pjesama slovačkih autora u Hrvatskoj“, kaže Marijan Lipovac iz Hrvatsko-češkog društva.

Česi i Slovaci u Hrvatskoj (1): Zajednička povijest i život u istoj državi, te mnoge kulturne i političke veze

Piše: Neven Pavelić Čehe, Slovake i Hrvate povezuje zajednička povijest i život u istoj državi, te mnoge kulturne, poslovne i političke veze koje su raspadom ...
Nastavi čitati

Hrvatska danas

Česi i Slovaci u Hrvatskoj (2): Sudbina u Domovinskom ratu i život u mladoj hrvatskoj državi

Piše: Neven Pavelić Mlada hrvatska država je napadnuta 1991. godine. Česi su tada planirali veliku proslavu 200. godišnjice doseljenja na područje Bjelovara, pokroviteljstvo je prihvatio ... Nastavi čitati

Hrvatska danas

Facebook Komentari

0 komentara

Sortiranje po: **Najstariji**

Dodajte komentar...

Facebookov dodatak za komentare

 SHARE

 TWEET

 PIN

 SHARE

[← Previous post](#)

RELATED ARTICLES

AKTUALNO

Zastupnik Čeha i Slovaka: Najvažniji su programi, a da bi se proveli ponekad je potrebno i neko mjesto

AKTUALNO

Jandroković oko Nine Obuljen: Pozvao bih sve da budemo razumni i da smirimo strasti

ŽIVOT I ZABAVA

Predsjednica otvorila Međunarodnu konferenciju „Brendiranje kulture“

AKTUALNO

Lederer o Frliću: Nema razloga da se javnim novcem financira politički aktivizam

COPYRIGHT 2020 | HRVATSKA DANAS

AKTUALNO | HRVATSKA | INOZEMSTVO | SPORT | TECH-SCI
| GOSPODARSTVO | ŽIVOT I ZABAVA | KOLUMNNE | IMPRESSUM